

Rencēnmuižas alejas

Dabas piemineklis Rencēnmuižas alejas atrodas Burtnieku novadā, Rencēnu pagastā.

Alejas atrodas lēzeni paugurainā līdz viļņotā reljefā starp lauksaimniecības zemēm. Dabas pieminekli veido divas alejas (Rencēnmuižas 1. un 2. aleja), kas savstarpēji savienojas ceļu krustojumā 90 grādu leņķī.

Rencēnmuižas 1. aleju veido 4 koku rindas – pa divām katrā ceļa pusē, ko veido parastais ozols (*Quercus robur*) un viens osis (*Fraxinus excelsior*). Aleja ietver vietējas nozīmes ceļu, kas ved uz muižas centrālajām ēkām. Aleja nosacīti izbeidzas ceļu krustojumā muižas parka malā, kur to nomaina plašāk izkārtoti rindveida koku stādījumi.

Rindās ceļa vienā pusē koki ir stādīti pamīšus, attālumi starp rindām (rindu līnijām) ir 3,4-3,6 m starp blakus rindām, bet starp kokiem rindā – 9-9,5 m. Savukārt attālums starp dubultajām rindām, ko nodala ceļš ir 11,5-12 m. Kopējais alejas platums (no stumbra vidus līdz stumbra vidum) ir 18,5-19 m. Rindu pāri abpus ceļam ir simetriski (koks pretim kokam).

Aleja ir labi saglabājusies un konstatēti tikai 6 izkrituši koki (tukša vieta vai celms). Alejas garums – nepilni 200 m.

Rencēnmuižas 2. aleja pieslēdzas Rencēnmuižas 1. alejai no muižas tālākajā galā, ceļu krustojumā.

Rencēnmuižas 2. aleju veido divas paralēlas ozolu rindas, kas ietver vietējas nozīmes ceļu. Alejas garums ir 570 m.

Arī šo aleju veido parastais ozols (*Quercus robur*), trīs oši (*Fraxinus excelsior*) un viena kļava (*Acer platanoides*).

Attālums starp Rencēnmuižas 2. alejas rindām ir 13 m. Sākotnējie stādīšanas attālumi starp vienas rindas kokiem ir bijuši dažādi – 5 līdz 7,5 m. Ir arī garākas atstarpes, kurās nekas neliecina par kādreizēju koku klātbūtni, tomēr visdrīzāk sākotnēji koki tur ir bijuši. Ilgstošā laikā koki ir nedaudz paretojušies un šobrīd vidējie stādīšanas attālumi, ieskaitot nesen izkritušo koku vietas, ir 8,6 līdz 9 m.

Abu aleju koku vecums varētu būt aptuveni 140 gadu.

Alejās viens osis ir sasniedzis dižkoka apmērus. Kā dižkoks piefiksēta arī viena kļava, kas gan nav tieši alejā, bet blakus 1. alejas muižas galam.

Dižkokiem tika aizpildītas 2 dižkoku apsekojuma anketas.

Raksturīgo koku garuma mērīšanai tika izmantota, ekspresmetode mērot fotogrāfijās etalongarumu (iezīmēti 2 m stumbra pamatnē), kā arī visu koka garumu attēlā, un aprēķinot koka garumu pēc trigonometrijas formulām.

Koku veselības stāvoklis abās alejās pārsvarā ir vērtējams kā labs, nedaudz ir koku ļoti labā un viduvējā veselības stāvoklī, bet daži koki ir sliktā stāvoklī un 2 koki ir nokaltuši.

Alejas lielākajā daļā to kopgaruma ietver lauksaimniecībā izmantojamas zemes - labības lauki un ganības. Blakus Rencēnmuižas 2. alejai lauka, kas tiek arts, mala atrodas tikai aptuveni 4-4,5 m no alejas koku stumbriem. Līdz ar to pastāv nopietns apdraudējums kokiem – arot tiek bojāta sakņu sistēma. Būtu nepieciešams neaparto joslu paplašināt līdz 10 m.

Alejā tiek veikta ieaugošo krūmu izciršana un aleja ir samērā tīra. Izņēmums ir nelieli posmi, kur ap atsevišķajiem alejas kokiem aug krūmi.

Šobrīd daļai alejas koku ir atsevišķi vai vairāki nokaltuši zari, kurus būtu vēlams izzāgēt, bet kopumā stāvoklis nav tāds, ka vainagu sakopšana būtu nepieciešama nekavējoši.

Rencēnmuižas alejas ir nozīmīgas kā būtisks un no dažādiem viedokļiem vērtīgs ainavas elements, ielaujamas tūrisma maršrutos, svarīgas arī kā dzīvotne.

Teritorijā nav informācijas par dabas vērtībām. Būtu nepieciešams piemērotā vietā uzstādīt nelielu stendu ar datiem par alejām.

Dabas pieminekļa robežu zīmes ir abos 1. alejas galos.

Dabas pieminekļa robežas precizējamas atbilstoši situācijai dabā, iekļaujot teritorijā visu platību zem koku vainagiem, kas reāli būtu 10 m plata josla abpus alejai un tikpat arī

alejas galos. Koku rindu garumi ir nedaudz atšķirīgi, kas arī ņemams vērā veicot dabas pieminekļa robežas. Rencēnmuīžas 1. aleja un Rencēnmuīžas 2. aleja abas iekļaujas viena dabas pieminekļa teritorijā.

Alejas nepieciešams saglabāt gan zinātniskiem dendroloģijas, sugu un biotopu pētījumiem, gan kā ainaviski vērtīgu dabas veidojumu.

Būtiski ir regulāri uzraudzīt koku stāvokli un novērst iespējamo lauksaimniecības zemju apstrādes nelabvēlīgo ietekmi.

Apsekojuma materiāli digitālā formātā sastāv no sekojošām daļām:

1. Alejas apsekojuma anketas	2 gab., 8 lpp.	Ms Excel faili
2. Apraksts	1 gab., 2 lpp.	Ms Word fails
3. Aizpildītas dižkoku anketas	2 gab.	Ms Word faili
4. Fotogrāfiju saraksts ar koordinātēm	1 gab.	Ms Excel fails
5. Fotogrāfijas	50 gab.	.jpg faili
6. Pārskata karte	2 gab.	.jpg faili